

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The version of the following full text has not yet been defined or was untraceable and may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/45689>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-06 and may be subject to change.

Duitse experts voorspellen een vergaand gedereguleerde arbeidsmarkt in 2020

Van onze medewerker

Een klein jaar geleden publiceerde de Bertelsmann Stiftung, een prestigieuze Duitse denktank verbonden aan uitgeefconcern Bertelsmann, een opmerkelijk stuk onder de titel *ZwanzigZwanzig*. Dit document, opgesteld door enkele experts met een verschillende achtergrond, bevat een intrigerende toekomstprojectie van de Duitse arbeidsmarkt in 2020.

In 2020 is de Duitse arbeidsmarkt in hun ogen een hoogflexibele arbeidsmarkt waarin banen voor het leven niet meer bestaan en waarin baanzekerheid definitief blijkt te zijn afgevoerd door werkzekerheid. Werknemers hebben er geleerd met onzekerheid en verandering om te gaan en ondernemers investeren volop in de menselijke factor door niet alleen op uitgebreide schaal 'work-life-balance'-voorzieningen aan hun werknemers aan te bieden, maar ook allerlei voorzieningen voor permanente bijscholing en training. Levenslang leren is in 2020 de normaalste zaak van de wereld. Ook universiteiten en hogescholen spelen daarop optimaal in door op brede schaal masters aan te bieden, ook aan oudere werknemers.

Werknemers gaan niet meer op hun 65e met pensioen, maar werken veel langer door. Een nieuw soort onderneming, de zogenaamde Full Service Agentur die allerlei soorten diensten aan particulieren aanbiedt zoals in-

koopdiensten, tuinonderhoud en reparatiediensten, heeft grotelijks opgeld gedaan en boekt een doorslaggevend succes. Langdurige werkloosheid bestaat nauwelijks meer en ook allochtonen participeren volop en met succes op de arbeidsmarkt. In 2020 is het meest gehoorde adagium op de Duitse arbeidsmarkt: 'Wir brauchen euch!' en er blijkt inderdaad volop plaats voor iedereen te zijn. Diploma's alleen zijn niet meer zaligmakend. In de praktijk verworven competenties en vaardigheden blijken minstens zo belangrijk te zijn geworden. Ook het stelsel van onderwijs speelt daarop in door zich niet meer exclusief te richten op het verwerven van kennis. Het belangrijkste hoofdvak op scholen heet verandering.

Het arbeidsrecht en de ontslagbescherming zijn in vergaande mate gedereguleerd. Er resteren alleen binnen de gehele Europese Unie geldende minimumnormen. Dit heeft eraan bijgedragen dat iedereen – jong en oud, insider of outsider – gelijke rechten op de arbeidsmarkt heeft en geen enkele categorie werknemers nog een beroep kan doen op eenzijdige arbeidsplaatsbescherming. Op de arbeidsmarkt van 2020 verichten ook alle burgers verplicht tien uur per week burgerarbeid ten behoeve van de gemeenschap.

Hoe waarheidsgetrouw is dit perspectief? De Bertelsmann Stiftung geeft aan dat veel trends die naar deze uitkomst leiden op dit moment al zichtbaar zijn. Dat is ongetwijfeld het geval, maar de projectie bevat zeker ook elementen van wensdenken. Het is daardoor tegelijkertijd een door experts opgestelde sociale

utopie. Opmerkelijk is bijvoorbeeld dat de overheid op het eerste gezicht geen rol van betekenis meer speelt op de arbeidsmarkt van 2020. Er is wel een vrouwelijke minister voor Work-Life-Balance Zaken. Ondernemingen, opleidingsinstituten en individuele burgers staan op de voorgrond en het is een arbeidsmarkt die nagenoeg conflictloos functioneert. Dit punt van kritiek doet weinig af aan het gegeven dat de Bertelsmann Stiftung een interessante alternatieve toekomstverkenningstechniek in ere heeft hersteld, die zeker ook in Nederland navolging verdient. Alleen zou dan niet alleen de utopie van experts moeten worden geconstrueerd, maar in samenhang daarmee ook die van andere stakeholders, waaronder de werknemers zelf. De waarde van utopisch denken als instrument voor toekomstige beleidsontwikkeling zal er zonder twijfel door toenemen.

Erik de Gier

De auteur is hoogleraar Comparatief arbeidsmarktbeleid aan de Radboud Universiteit Nijmegen en programmaleider bij het onderzoeksinstituut ITS.

